

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeri Aino-Kaisa Pekonen
Peruspalveluministeri Krista Kiuru

Kelan kuntoutuspalveluiden järjestämisestä tulevaisuudessa

Tämä kirjelmä liittyy monikanavarahoituksen purkamista selvittäneen STM:n viranhaltijatyöryhmän työhön, joka etenee kesällä 2021 lausuntokierrokselle. Esitämme alla kantamme Kelan järjestämisen vaativan lääkinällisen kuntoutuksen tulevaisuudesta.

Kelan kuntoutuksen vahvuudet, jotka tulisi säilyttää, jos järjestämistä muutetaan

1. Kuntoutusalat ovat Suomessa pirstaleisia ja pieniä. Kela on valtakunnallinen järjestäjä, joka kokoaa nämä pienet terapia-alat yhteen. Jatkossakin tulee olla yksi taho, joka kehittää koko kuntoutuksen toimialaa.
2. Kuntoutusalan kehittämisen mahdollistava hinnoittelumalli tulee säilyttää.
3. Kelan järjestämien kuntoutuspalveluiden hyvä kustannustehokkuus tulee säilyttää.
4. Säännöllisiä markkinavuoropuheluita tulee järjestää jatkossakin, mielellään valtakunnallisesti.
5. Osto ja myyntimonopolia ei tule luoda. Kela on nyt monille aloille yksi vaihtoehtoinen ostaja ja alueellisten terapiahankkijoiden kirittäjä.

Kelan kuntoutusetuuksien mahdollinen siirto hyvinvointialueille vaatii hyvin perusteellista harkintaa

Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista (566/2005) on siltä osin ainutlaatuinen ja yrittäjyyttä tukeva laki, että sen 53 §:n 2. momentti lähtökohtaisesti kieltää Kelaa ostamasta kuntoutuspalveluita julkiselta toimijalta, kuten kunnalta tai kuntayhtymältä. Voimassaoleva lainsäädäntö on luonut

vuosikymmenten kuluessa ainutlaatuiset valtakunnalliset kuntoutusmarkkinat. Kelan lisäksi ei ole ollut muita julkisia järjestäjiä, jotka olisivat, ainakaan Kelan laajuudessa, **hankkineet valtakunnallisesti yhtenevin hankintaperustein kuntoutuspalveluita**. Kelan järjestämä osuus kuntoutuspalveluista on suuri: yli 500 miljoonaa euroa vuodessa.

Kelan asema yhtensä yksittäisenä suurena ostajana on muokannut koko kuntoutuksen yrityssectän ja niiden tuottamien kuntoutuspalvelujen kokonaisuutta.

Mikäli Kelan tuottamat kuntoutuspalvelut päätettäisiin siirtää tuleville hyvinvointialueille, pilkottaisiin varsinkin Kelan ostamat terapiapalvelut huomattavasti nykyistä pienempiin kokonaisuuksiin. Tämä ikävimmillään tarkoittaisi sitä, että kuntoutuksen yhteisistä valtakunnallisista kilpailutusperusteista siirryttäisiin hyvinvointialuekohtaisiin kilpailutusperusteisiin.

Yli 500 miljoonan euron yksittäisen järjestäjän kuntoutusmarkkinoiden jakaminen 21 erilliseen alueelliseen markkinaan voi johtaa tiettyjen kuntoutusosaamisen pirstoutumiseen, ja sen seuraukset kuntoutujille sekä järjestäjille että palveluntuottajille voisivat olla arvaamattomia. **Kelan asema kuntoutusmarkkinoiden suunnan määrittäjänä on nyt koko alaa kehittävä tekijä, eikä sen merkitystä tule väheksyä.**

Kelan avoterapioiden kuntoutus on Suomessa poikkeuksellisen laadukasta

Syynä ovat auditointi, yhtenäiset palvelukuvaukset ja markkinavuoropuhelukäytäntö

Kela on Suomessa ainoa julkisia kuntoutuspalveluita järjestävä taho, joka säännöllisesti auditoi palveluntuottajansa. Tämä luo järjestäjälle tietoa palveluntuotannosta ruohonjuuritasolla. Auditointi kehittää myös palveluntuottajan omaa toimintaa, sillä auditointi ei rajoitu vain Kelan terapioiden palvelukuvauksen noudattamiseen, vaan huomioi myös muut siihen liittyvät asiat, kuten tietosuojalainsäädännön ja yhtenäisen kirjaamisen tavoitteet. Kela on myös ainoa

kuntoutuksen järjestäjä, jolla on käytössään **valtakunnallinen palvelukuvaus** kaikille terapiapalveluille.

Kela on myös ainoa taho, joka **käy säännöllistä markkinavuoropuhelua** valtakunnallisten palveluntuottajajärjestöjen kanssa tuleviensa palvelujen hankinnoista. Näistä vuoropuheluista on etua sekä järjestäjälle, että eri palveluntuottajille, kun kilpailutuksiin liittyviä puutteita ja ongelmia saadaan korjattua ilman oikaisuvaatimuksia tai markkinaoikeuskäsittelyä.

Kelan järjestämien kuntoutuspalveluiden hinnan ja laadun suhde ovat myös hyviä ja **saman sisältönsä vuoksi alueiden välillä vertailukelpoisia**. Kelan merkitys koko kuntoutusalalle on suurena ostajana merkittävä, mutta Kela ei ole kuitenkaan ainoa tilaaja alallansa. Yksittäisen suuren ostajan monopolin vaikutukset alan kehitykselle voivat olla yhtä haitalliset kuin yksittäisen palveluntuottajan asema alan kehitykselle olisi. Vaihtoehtojen puute heikentää kilpailua ja vaikeuttaa uusien innovaatioiden käyttöönottoa. Kelan kuntoutuksen hankinnat luovat myös vaihtoehtoja kuntoutusmarkkinoiden palveluntuottajille, jolloin terapiapalveluja tuottavat yritykset saavat myös mahdollisuuden erikoistua eri asiakaskuntiin.

Hyvinvointialueet kuntoutuksen järjestäjinä

Hyvinvointialueille tulee suunnitellusti siirtää nykyinen kuntien vastuulla oleva (terveydenhuoltolain 29 §:n mukainen) lääkinällinen kuntoutus. Tällainen kuntoutus tulisi siis jatkossakin kyseeseen esimerkiksi tilanteissa, joissa asiakas on vanhempi kuin Kelan kuntoutuksen rajana oleva 65 ikävuotta, tai jos kuntoutuksen tavoitteet ovat hoidollisia (eikä kuntoututtavia), jolloin Kelalla ei ole kuntoutuksen järjestämistä vastuuta.

Hyvinvointialueilla on hyvät edellytykset järjestää nykyisin kunnille kuuluvaa kuntoutusta. Hyvinvointialueiden rinnalla tulee kuitenkin säilyttää Kelan kunnallista järjestelmää paremmin toimiva vaativa lääkinällinen kuntoutus.

Lopuksi

SUOMEN KUNTOUTUSYRITTÄJÄT RY

Nuijamiestentie 5 B, 00400 HELSINKI, Y-tunnus: 0356391-7
Puhelin 010 279 3300
kuntoutusyrittajat.fi, fysioterapia.info

Suomen Kuntoutusyrittäjät ry on mielellään mukana kehittämässä Kelan terapioiden tulevaisuutta sekä tarjoaa tietämystään, jos vaihtoehtoisia kuntoutuksen järjestämistapoja jatkovalmistellaan.

Suomen Kuntoutusyrittäjät ry edustaa noin 640 fysio-, toiminta-, puhe-, psyko-, ravitsemus- ja musiikkiterapiayritystä ja yrittäjää. Nämä yritykset ovat pääosin pieniä, alle 10 hengen yrityksiä, ja tuottavat suuren osan Suomessa järjestettävästä lakisääteisestä kuntoutuksesta, kuten Kelan lääkinnällisestä kuntoutuksesta.

Suomen Kuntoutusyrittäjät ry

Satu Grekin
toiminnanjohtaja
satu.grekin@kuntoutusyrittajat.fi
puh. 050 550 3488

Juhani Saarinen
lakimies, varatoiminnanjohtaja
juhani.saarinen@kuntoutusyrittajat.fi
p. 040 723 8928